

Tasviriy san'at mashg'ulotlarida o'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish

Aminboyeva Zilola Muxtar qizi

3-kurs Tasviriy san'at va Muhandislik grafikasi yo'nalishi talabasi

Urganch davlat universiteti Pedagogika fakulteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada Tasviriy san'at mashg'ulotlarida o'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish va uning ahamiyati haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: ijodkorlik, san'at, pedagogik mahorat, tanqid, hissiyotlar, yaratuvchi muhit, amaliy san'at,

Аннотация: В данной статье представлена информация о развитии творческих способностей учащихся и их значении на занятиях изобразительным искусством.

Ключевые слова: творчество, искусство, педагогическое мастерство, критика, эмоции, творческая среда, практическое искусство,

Abstract: This article provides information about the development of students' creativity and its importance in Fine Arts classes.

Key words: creativity, art, pedagogical skills, criticism, emotions, creative environment, practical art,

Tasviriy san'at mashg'ulotlari, o'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyaga ega bo'ladi. Bu mashg'ulotlar, o'quvchilarni fikrlash, tasavvur qilish va tasvirlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Birinchi navbatda, tasviriy san'at mashg'ulotlari o'quvchilarni fikrlashga va tasavvur qilishga yo'l qo'yadi. O'quvchilar fikrlarini, ideyalarini va hissiyotlarini vizualizatsiya qilish orqali ifoda qilishi mumkin bo'ladi. Ular o'z o'ylarini rangli suratlarida yoki mazmunli tasviratlarda ifodalay oladilar.

Ikkinchi ravishda, tasviriy san'at mashg'ulotlari o'quvchilarning tafakkur qobiliyatini rivojlantiradi. Tasviriy sanatning asosiy maqsadi dunyoqarashni ko'rinishga solishtirib berishdir. O'quvchilar bu mashg'ulotlar orqali dunyo bilan bog'alantirilib, ularning tafakkur va nazariy bilimlari rivojlanadi.

Uchinchi navbatda, tasviriy san'at mashg'ulotlari o'quvchilarning tasvirlash qobiliyatini rivojlantiradi. Tasvirlash, o'quvchilarning ko'rgan yoki hayotida tajriba

qilgan narsalarni tasvir etish orqali ularning e'tiborini jalb qilishni o'rgatadi. Bu, ularning tasvirlash va ifoda qilishda ko'proq ilmiy va ijtimoiy tushunchalar bilan ishlashlariga imkon beradi.

Shuningdek, tasviriy san'at mashg'ulotlari o'quvchilarning ish birliklarini rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilar bitta mavzu ustida hamkorlik qilib, bir-birining fikrlarini eshitib olish va ularga javob berishni o'rganadilar. Bu, ularning jamoada ishlashni va guruh bilan hamkorlik qilishni oshiradi. Tasviriy san'at mashg'ulotlari, o'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishda asosiy vositalardan biridir. Ular fikrlash, tasavvur qilish, tasvirlash va ish birliklarini rivojlantirishda katta ahamiyaga ega bo'ladi. Bu mashg'ulotlar orqali o'quvchilarning shaxsiy va intellektual potentsiallarini mustahkamlash va kengaytirish mumkin.

Tasviriy san'at mashg'ulotlari, o'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish uchun bir necha asosiy usullarni o'z ichiga oladi. Bu usullar quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin:

1. **Tasviriy ma'lumotlar:** O'quvchilar, rasm, tasvir yoki modellarni ko'rib, ularni tahlil qilish va tavsiflash orqali o'z ijodkorliklarini rivojlantirishlari mumkin. Bu usul orqali o'quvchilar obrazga e'tibor berish va uning ayriliqlarini aniqlash bilan birga, yangi tasvirlar yaratishni ham o'rganadilar.

2. **Tasviriy so'zlar:** O'quvchilar tasviriy so'zlarning foydalanishini o'rganadilar. Ular tanqidlash, ta'til qiluvchi sozlanuvchi va aniq tavsiflovchi so'zlarga e'tibor berish bilan birga, o'quvchilar ham shuningdek sozli tasviyaga imkon beradigan tilni rivojlantiradilar.

3. **Tanqid:** Tasviriy sanat mashg'ulotlari orqali o'quvchilar tanqidlash qobiliyatini ham rivojlantiradi. Ular kuzatuvchi ko'nikmalarni tahlil qilib ta'tili ustidan fikrlashgan holda savollarga javob qilish, tasviriy asarlar haqida ma'lumot berish va o'z fikrlarini ifodalash orqali tanqidlashni o'rganadilar.

4. **Tasviriy qayta ishlash:** O'quvchilarning ijodkorlik qobiliyati tasviriy mashg'ulotlar orqali rivojlanishi uchun, ularni o'z ijodkorliklarini qayta ishlash va yangi tajribalar olish imkonini beradi. Bu usul orqali o'quvchilar xatolaridan

o‘rganish, ularni tahlil va ta‘minlash, shuningdek yangi ideyalar bilan amalga oshirishga imkon beradi.

5. Yaratuvchi muhit: Tasviriy sanat mashg‘ulotlari yaratuvchi muhit yaratish imkonini beradi. Bu muhitda murabbiylar o‘quvchilarni rag‘batlantiradilar, ularni yangi ideyalarni talab qiladigan joyda fikrlashga yo‘naltiradilar va ularga ijodkorliklarini chuqurlashtirishga yordam beradilar.

Tasviriy san‘at mashg‘ulotlari har bir o‘quvchi uchun eng muhim bo‘lib, ularning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Ular shaxsiy iftixor va iqtidorlarni rivojlantiradi, tahlil va tasavvurlarni kuchaytiradi, tasviriy ma‘lumotlar bilan ta‘minlaydi va o‘quvchilarga yaratuvchi muhit yaratishda ko‘maklashadi.

Tasviriy san‘at mashg‘ulotlari, o‘quvchilarning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish uchun eng muhim vositalardan biridir. Bu mashg‘ulotlar, o‘quvchilarni fikrlash va tasavvurlashni rivojlantirish, onalarining hissiyotlarini ifodalash va o‘rtoqlar orasida izlanishni qo‘llab-quvvatlash imkonini beradi. Tasviriy san‘at mashg‘ulotlari orqali o‘quvchilar quyidagi yo‘llarda ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishlari mumkin:

1. Fikrlash va tasavvurlash: Tasviriy san‘at mashg‘ulotlari, o‘quvchilarning fikrlanish va tasavvur qobiliyatini rivojlantiradi. O‘quvchilar tabiatdagi ob‘yektlarni tasavvur etish, ularning xususiyatlari va shakllari haqida fikrlanish bilan bog‘liq savollar yechish orqali tasavvur qobiliyatlarini rivojlantirishi mumkin.

2. Hissiyotlar: Tasviriy san‘at mashg‘ulotlari o‘quvchilarni hissiyotlarni ifodalashga chaqiradi. O‘rtoqlar yordamida rangli materiallar bilan ishlash, chizmalar va rasmlar orqali hissiyotlarni ifodalash, o‘quvchilarni xotira va tushunishni rivojlantirishi mumkin.

3. Ijodkorlik: Tasviriy san‘at mashg‘ulotlari o‘quvchilarning ijodkorlik qobiliyatini ham rivojlantiradi. O‘quvchilar tasvirlash, chizib olish va rassomlik orqali o‘zlarining fikrlarini va ideyalarini ifodalaydi. Bu ijodkorlik qobiliyati, o‘quvchilarning muammolar yechish, muhim savollarga javob topish va yangiliklarni yaratishga asos bo‘ladi.

4. Kommunikatsiya: Tasviriy san‘at mashg‘ulotlari o‘quvchilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. O‘rtoqlar orasida

kooperatsiya bilan ishlash, fikrlarni boshqa insonlarga yetkazish va ular bilan muloqotda bo‘ladi. Bu kommunikativ qobiliyatlar, o‘quvchilarning ijodkorlik savollariga birgalikda ishlashda juda muhimdir.

5. **O‘rganish:** Tasviriy san‘at mashg‘ulotlari o‘quvchilarning o‘z bilimlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ular ob‘yektlarni tanlash, chizib olish va tasvir qilib saqlash jarayonida yangi narsalar haqida o‘rganish imkonini beradi. Bu esa o‘quvchilarning tushunish va bilimlarini kengaytirishga yordam beradi.

Tasviriy san‘at mashg‘ulotlari o‘quvchilarning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish uchun eng asosiy vositalardan biri bo‘ladi. Bu mashg‘ulotlar orqali o‘quvchilar fikrlash, tasavvur qilish, hissiyotlarni ifodalash, ijodkorlik qobiliyati rivojlantirish, kommunikativ qobiliyatlarini kuchaytirish va o‘z bilimlarini kengaytirish imkoniga ega bo‘ladi.

Xulosa. Tasviriy san‘at mashg‘ulotlarida ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish uchun quyidagi tavsiyalarni kuzatib borishingiz mumkin:

1. Ko‘rgan narsalarni tasvirlash: Ijodkorligi rivojlantirishning eng muhim qismi ko‘rgan narsalarni tasvirlashdir. Bu, tasviriy san‘atni o‘rganadigan insonning e‘tiboriga ega bo‘lish va uni to‘liq qamrab oladigan vaqt ajratishga yordam beradi. Tasviriy san‘at mashg‘ulotlarida, ko‘rgan narsalarni tafsilotli tarzda tasvirlashni o‘rganing.

2. Asosiy tasviriy elementlarni o‘rganish: Tasviriy san‘atda, asosiy tasviriy elementlar - nuqtaviy, chizma, yo‘naltirilgan chizma, shakl va rang - juda muhimdir. Bu elementlarning har birini tushuntirgan holda ularni to‘siq va tezlik bilan ishlatishingiz kerak. Elementlarning tarkibi va ulardan foydalanish usullarini tushunishingiz qo‘llanilsin.

3. Ranglarni o‘rganish: Ranglar, tasviriy san‘atda hissiyotlarni ifodalash uchun muhim qo‘llanma hisoblanadi. Ranglarni qanday kombinatsiya qiluvchi va ulardan foydalanishning ko‘p usullari mavjud. Ranglarni o‘rganish, ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish uchun muhimdir.

4. Kompozitsiyani o‘rganing: Tasviriy san‘atda kompozitsiya, obrazning bir-biriga nisbatan joylashuvi va tashqi ko‘rinishini ifodalaydi. Kompozitsiya niyati, tasvirlashni boshqarish va tarqatish uchun muhimdir. Shuningdek, kompozitsiya bilan ishlash, tasviriy san‘atning ijodkorligini rivojlantiradi.

5. O‘z fikrlaringizni ifoda qilish: Tasviriy san‘at mashg‘ulotlarida o‘zingizning fikrlaringizni ifodalashga imkon beruvchi ijodkorlikni

rivojlantirishingiz muhimdir. O‘zingizning hissiyotingizni va g‘oyangizni yaratishingizga imkon beradigan usullarni o‘rganib chiqing.

6. Tarjimaiy xususiyatlarni tushunish: Tasviriy san‘at mashg‘ulotlarida tarjimaiy xususiyatlarni tushunib chiqing. Bu yordamda, tasvirda aks etgan narsalarning ma‘nolari va nazariyalar haqidagi qonuniyliklarni tushunishingiz mumkin bo‘ladi.

7. Ko‘plab texnikalarni o‘rganish: Tasviriy san‘atda ko‘plab texnikalar mavjud, masalan, chizma, sulaytish, me‘yorlashtirish va hokazo. Bu texnikalarning har birini o‘rganing va ulardan foydalanishni o‘zingiz sinab ko‘ring.

8. Tarixiy va zamonaviy ijodkorliklarga e‘tibor bering: Tasviriy san‘atning tarixi va zamonaviy ijodkorligi haqidagi bilimlar ma‘lum bir ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish uchun muhimdir. Ko‘p yillik tarixi asosida yaratilgan tasviriy asarlar bilan tanishing va zamonaviy ijodkorlarning ishlarini kuzatib boring.

Bu tavsiyalarni kuzatib borishingiz orqali, tasviriy san‘at mashg‘ulotlarida ijodkorlik qobiliyatingizni rivojlantirishingiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rahim Hasanov. Tasviriy san‘at asoslari. Qo‘llanma. Toshkent - 2008
2. Oydinov. N. O‘zbekiston tasviriy san‘ati tarixidan lavhalar. -T: O‘qituvchi, 1997.
3. Umarov. A. Ahmedov M. Tasviriy san‘at atamalarining izohli lug‘ati. -O‘z. 1998.
4. Usmonov O. Komoliddin Behzod va uning naqqoshlik maktabi. -T Fan. 1997.
5. Sharq miniatyura maktablari. -Toshkent: G‘ofur G‘ulom, 1989.
6. Oydinov N. Rassom o‘qituvchilar tayyorlash muammolari. -T O‘qituvchi. 1997.
7. Sh. Bobonazarov. Sh. Jalolov. Etnomadiy fenomenon sifatida nuza san‘atlari. Published by: TRANS Asian Research Journals AJMR: asianjournal of multidimensional Research Osiyo ko‘p o‘lchovli tadqiqot jurnali (AJMR) Impact Factor: SJIF 2021 = 7. 699 05 -may 2021. <https://www.tarj.in>
8. Sh. Bobonazarov. Kompozitsiya mashg‘ulotlarida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning muhim ekanligi.
9. Ijodiy fikrlashning qisqacha testi, jingalak shakl / ed. E. I. Shcheblanova. - M. : Intar, 1995. - 48 b.